

*WPA Benelux*



*Nieuws 2012/1*

### **WPA – Nieuwsbrief 1 – 2012**

Blz. 2	Van het bestuur
Blz. 3	Nieuwsflitsen
Blz. 4	Jaarvergadering
Blz. 7	Observatie van de groene pauw
Blz. 14	Lidmaatschap en nieuwe leden en agenda



**Satyrtragopaan**  
*(Tragopan satyra)*  
**Foto bij Huub Dijks**

## **Colofon**

### **Voorzitter**

Ludo Pinceel

### **Secretaris**

Paulo Raeymaekers

### **Penningmeester**

Teun van de Braak

### **Leden**

Dr. Serafino Di Cristofaro

Frédéric Verstappen

Ivan Roels

Dirk Callebaut

Jaak Janssen

### **Coördinator studbook**

Ivan Roels

### **Website**

[www.wpa-benelux.info](http://www.wpa-benelux.info)

### **E-mail**

[info@wpa-benelux.info](mailto:info@wpa-benelux.info)

### **Hoofdredakteur Nieuwsbrief**

Ludo Pinceel

### **Leden European Conservation Breeding Group**

Ludo Pinceel

Paulo Raeymaekers

Frédéric Verstappen

### **Internationale contacten**

Steven Vansteenkiste

### **Veterinaire aspecten**

Loi Burger

### **Ereleden**

Han Assink, postuum

Dieter Arnolds postuum

Madelon Willemsen

### **Postadres secretariaat**

Paulo Raeymaekers

Lage weg 37c

2470 Retie

België

### **Raad van Advies**

R. van Bockstaele

Prof. Dr. G.M. Dorrestein

Ir. R. Holsheimer

Drs. Ir. P.P. van der Lugt

Drs. Ing. Ronald Wezeman

### **Uitgave**

De Nieuwsbrief WPA wordt 4  
maal per jaar uitgegeven onder  
verantwoordelijkheid van de  
WPA-Benelux

## ***Van het bestuur***

Wie half januari nog dacht dat we dit jaar aan de strenge winterkou zouden ontsnappen, had buiten de waard gerekend, want we werden eind januari en begin februari vijftien dagen lang op Siberische temperaturen getraakteerd. Gelukkig was de winterprik dit keer tijdig aangekondigd, zodat iedereen z'n voorzorgen had kunnen nemen. Hopelijk valt de schade dan ook overal mee en hebben we er de winter voor dit jaar definitief opzitten. Nu maart en het voorjaar komen aankloppen is het in ieder geval de hoogste tijd om vooruit te kijken naar het nieuwe broedseizoen, waarvoor we iedereen het allerbeste toewensen. In de maand maart vindt traditioneel ook onze jaarvergadering plaats. De nieuwe formule die we vorig jaar uitprobeerden, namelijk de vergadering op een zaterdag houden en koppelen aan het bezoek aan een verzameling, werd toen goed onthaald en de aanwezigen waren er voorstander van dit initiatief te herhalen. We hopen dan ook dat we dit jaar nog talrijker aanwezig zullen zijn, al was het maar om gezellig bij te praten en een aantal mooie vogels te bewonderen. Huub en Mia Dijcks heten ons alvast hartelijk welkom in Beesel. Wij zijn ook nog steeds op zoek naar mensen die zich mee voor onze vereniging willen inzetten; vooral een kandidatuur voor een bestuursmandaat van één van onze Nederlandse leden zou extra welkom zijn. Naast enkele nieuwsflitsen, kwestie van u op de hoogte te houden van de recente ontwikkelingen rond onze activiteiten, biedt dit nummer u een uitgebreid verslag uit het leven van de groene pauw. Weinig mensen hebben dit dier zo grondig en volledig in de jungle geobserveerd als onze Duitse WPA-vriend Fritz Esser en we zijn dan ook erg blij u dit unieke rapport te kunnen aanbieden, met dank aan Fritz. Veel leesplezier en hopelijk tot zaterdag 24 maart!

## *Nieuwsflitsen*

Het Tragopan DNA Project verloopt verder volgens plan. Zoals aangekondigd in onze vorige nieuwsbrief worden nu ook de overige stalen van de eerste fase onderzocht. Om aan 50 stalen te komen, konden diegenen die dat wilden, tegen betaling ook nog stalen van hun dieren inleveren. De oproep hiervoor kende een enorm succes, zodat de tweede fase vervroegd moest worden afgesloten. Omdat er nog een 30-tal aanvragen op de wachtlijst terecht gekomen zijn, is het praktisch zeker dat er nog een derde fase volgt. Het is ook opmerkelijk dat men echt niet alleen stalen van “duurdere” soorten wenst te laten onderzoeken, maar even goed van bv Temminck-tragopanen. Een en ander bewijst dat er nog heel wat echte liefhebbers zijn bij onze private kwekers. De stalen van de tweede fase zijn ondertussen al aan het labo aan de KU Leuven bezorgd en het is nu uitkijken naar de resultaten. Indien ook de derde fase zou kunnen doorgaan, zullen wij hier over een unieke reeks gegevens beschikken, die ons zal toelaten soortzuivere en leefbare populaties van de drie betrokken soorten tragopanen op te bouwen. Het weze nog vermeld dat vanuit de wetenschappelijke wereld met bewondering wordt vastgesteld hoe ernstig een aantal mensen in kwekersmiddens de conservatieprojecten aanpakken. In het buitenland rijst er trouwens ook interesse voor het opzetten van gelijkaardige initiatieven.

EAZA heeft ons medelid Jan Dams aangesteld als chair van de GalliTAG. Jan en broer Rik zijn voor heel wat liefhebbers geen onbekenden. Jan, die biologie studeerde, is sinds deze zomer als curator werkzaam in Walsrode en kwam op die manier voor deze functie in aanmerking. We wensen hem in ieder geval veel succes bij zijn nieuwe verantwoordelijkheden en hij kan uiteraard verzekerd zijn van onze steun. De halfjaarlijkse Bird-TAG meeting in april gaat dit keer door in Walsrode en zal ons de kans bieden een aantal concrete punten, zoals de invulling van de vacante plaatsen voor stamboekhouders, verder te bespreken.

De werkgroep Kraagfazanten raakt stilaan over heel Europa bekend. In Frankrijk wordt Christophe Auzou (zie ook [www.delapoulealautruche.com](http://www.delapoulealautruche.com)) verantwoordelijk voor het 5000-project. Hij volgt Marie-Ange Lecompte op die binnen WPA-France werkzaam blijft als webmaster.

Ter gelegenheid van de tentoonstelling in Recklinghausen werden verschillende koppels goudfazanten aan de Oostenrijkse WPA-afdeling bezorgd. Daar troffen we ook een afvaardiging van de Italiaanse groep die zich met de goudfazanten bezighoudt onder leiding van Luca Rizzini. In Italië bestaat (nog) geen WPA-chapter, maar de mensen van de A.I.F.A.O. (Amatori Italiani Fagiani e Acquatici Ornamentali) hebben net als wij studie, kweek en conservatie als doel. Ze waren al een hele tijd op zoek naar zuivere goudfazanten, omdat ze, net als wij, na een grondige studie van museumexemplaren tot de conclusie gekomen waren dat wat in volièremilieu aanwezig was, niet veel voorstelde. Via WPA en ECBG-lid Siro Serena, zelf een Zwitser met Italiaanse roots, zijn ze met onze werkgroep in contact gekomen en hebben ze zich in het 5000-project ingeschreven. Sinds twee jaar beschikken ze over dieren uit ons project, waarmee behoorlijk gekweekt werd. Tijdens het onderhoud viel op met welke ernst en professionaliteit deze liefhebbers te werk gaan. Ook van de manier waarop ze de administratieve gegevens bijhouden en doorgeven, kunnen heel wat mensen hier nog veel leren.

Begin maart gaan de leden van de werkgroep vuurrugfazanten naar Tring om er de balgen van een aantal soorten te bestuderen. De bedoeling is na te gaan in hoeverre de voorlopige conclusies die na het bezoek aan Naturalis te Leiden geformuleerd werden, kunnen bevestigd worden (zie hiervoor ook onze tweede nieuwsbrief van vorig jaar). Er zal ook van de gelegenheid gebruik gemaakt worden om enkele andere interessante soorten te bekijken, dit ter voorbereiding van verdere eventuele studiebezoeken.

## *Uitnodiging jaarvergadering*

Op **zaterdag 24 maart** 2012 om 19:00 u is onze jaarvergadering gepland.

Zoals afgesproken is deze jaarvergadering gekoppeld aan een hokbezoek bij één van onze leden.

Dit jaar hebben we een hokbezoek voorzien bij één van onze trouwste en bekendste leden **Huub Dijcks**, Hoogstraat 62, 5954 AD Beesel Nederland.

Zoals iedereen weet bezit Huub een mooie collectie kleine hoenderachtigen en pauwfazantjes aangevuld met tragopanen en zandhoenders .

Een bezoek bij deze liefhebber is zeker een aanrader .

De jaarvergadering zelf heeft plaats in herberg "De Bongerd," Markt 13, Beesel Nederland. [info@herbergdebongerd.nl](mailto:info@herbergdebongerd.nl)

Er is een broodjesmaaltijd voorzien in De Bongerd voor de deelnemers aan het hokbezoek en/of de jaarvergadering.

Programma:

Vanaf 15 : onthaal en bezoek aan de collectie van Huub Dijcks

18-19h verplaatsing naar herberg de Bongerd en maaltijd in de herberg

19h: aanvang jaarvergadering

Voor de liefhebbers die willen deelnemen aan de maaltijd in herberg De Bongerd vragen we ter plaatse een tussenkomst in de kosten van 6,50€. Ze moeten wel hun deelname bevestigen vóór 18 maart 2012 bij de secretaris .

Paulo Raeymaekers,  
Secretaris

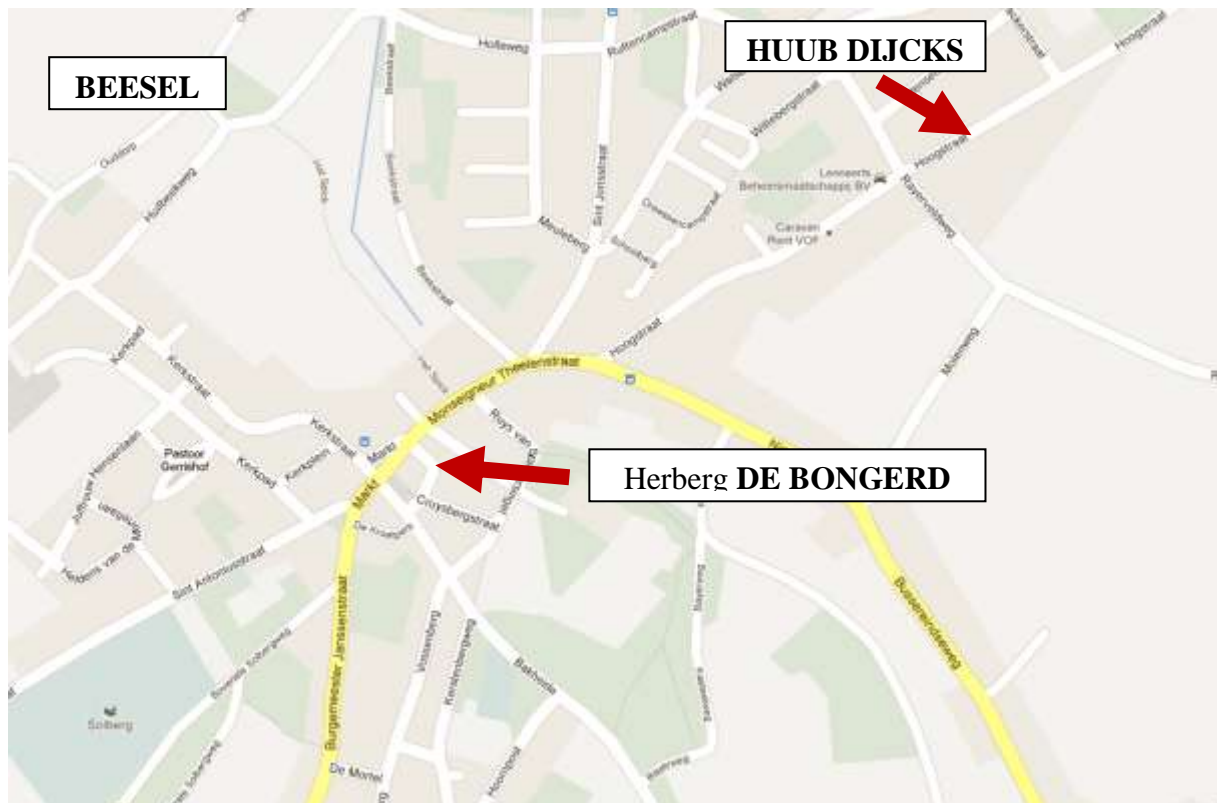
Lage weg 37c

2470 Retie

(00)32 14 378676

[paulo.raeymaekers@skynet.be](mailto:paulo.raeymaekers@skynet.be)





**World Pheasant Association – BeNeLux**  
**JAARVERGADERING**  
Zaterdag 24 maart 2012 te Beesel  
**AANVANG 19.00 uur**

***AGENDA***

1. Opening en mededelingen
2. Verslag jaarvergadering 2011, zie Nieuwsbrief nr. 2 van mei 2011
3. Jaarverslag 2011 van de secretaris
4. Financieel verslag 2011 van de penningmeester stand van zaken betreffende de inning van de contributie
5. Begroting 2012 en vaststellen contributie 2013
6. Verslag kascommissie 2011
7. Benoeming kascommissie voor jaarrekening 2012
8. Fazantendag WPA-Benelux 2012.
9. Verkiezing en benoeming bestuursleden:  
Aftredend volgens het rooster is: Frédéric Verstappen, hij is herkiesbaar.

Er is nog minstens één vacature niet ingevuld. Kandidaturen voor het bestuur kunnen tot één week voor de vergadering bij de secretaris ingediend worden.

10. Vaststellen rooster van aftreden bestuursleden:  
aftredend in 2012: Frédéric Verstappen  
aftredend in 2014: Ludo Pinceel  
aftredend in 2015: Teun van den Braak, Dr. Serafino di Cristofaro, Dirk Callebaut en Ivan Roels  
aftredend in 2016: P. Raeymaekers
11. Rapportage werkgroepen:

Kamhoenders	Merlijn van den Wittenboer
Kraagfazanten	Victor Steenackers
Pauwfazanten	Peter Paul van der Lugt/ Franz Duister
Vuurrugfazanten	Dirk Callebaut
Tragopanen	Bart Verbruggen/Ludo Pinceel
12. ECBG-activiteiten: verslag Frédéric Verstappen
13. Stamboeken: verslag Ivan Roels en Frédéric Verstappen
14. Rondvraag en Sluiting

Presentatie over het tragopanen DNA-project



## ***Een jaar uit het leven van de groene pauw in de wildernis*** **hoe ik ze gevolgd en geobserveerd heb**

Hoe pakt met het aan om gedurende een jaar het leven van de Groene Pauw te bestuderen? Deze vogels zijn bekend als schuwe, scherpziende junglebewoners en niets in hun omgeving kan ontsnappen aan hun aandacht – een feit dat ik alleen maar kan onderschrijven. Voor ruim 90% van al mijn observaties moest ik gebruik maken van gecamoufleerde schuilplaatsen. Ik moest de vogels wennen aan verschillende voedingsplaatsen die ik aangelegd heb dicht bij waar ze wonen, want de groene pauw wordt verondersteld op één plaats te blijven en houdt nogal rigide vast aan zijn gewoonten.

Het is het midden van maart, het weer is broeierig, het is het droge seizoen met temperaturen van ongeveer 35 ° C. De nachten zijn niet veel beter, de temperatuur is ergens tussen 20 ° en 30 ° C.

Oef! Wat een jaar is het geweest. Ik heb de vogels voorzien van alles wat nodig is, want vanaf nu

moeten zij voor zichzelf zorgen. Ik vond het zeer moeilijk om te vertrekken, want ze zijn heel erg aan me gewend geraakt. Ware het niet voor de mannetjes, de pauwinnen zouden zich nog steeds vasthouden aan mijn staartveren. Wat zouden de gedachten van een pauwin, zittend op haar nest, broedend op haar vijf eieren kunnen zijn? Twee weken eerder heeft ze, krabbend met haar klauwen, onder een rotsblok dat uit de grond steekt op de helling van een heuvel, een kuil gegraven, hem opgevuld met droog gras en er haar eieren in gelegd. Er zijn vijf eieren in het totaal; elke dag in de late namiddag werd er één gelegd.



Wanneer de groene pauw niet in gevangenschap leeft telt zijn legsel zelden meer dan vijf eieren. Ik hoop dat de mensen de dunne laag van droge bladeren in en rond de jungle niet verbranden – zoals ze meestal ten minste eenmaal per jaar doen. Veel van "mijn" pauwinnen verloren hun legfels in de brand vorig jaar, sommige van hen enige dagen voordat de kuikens zouden uitkomen. Mensen in de meeste delen van Zuid-Oost-Azië, met name in Thailand, Birma, Vietnam en Cambodja, verbranden de dunne laag van droge bladeren in de jungle omwille van de jacht. Droge bladeren maken een hoop lawaai wanneer je dieren benadert, waardoor ze gewaarschuwd worden dat er gevaar op komst is. Andere hennen verloren hun legsel aan eierrapers. Deze eieren, ongeacht het broedstadium, worden beschouwd als een delicatessen in grote delen van Zuid-Oost-Azië. Ook varanen, slangen, wilde zwijnen en andere dieren zien de legfels als een welkome toevoeging aan hun normaal dieet. Een pauwin kan dan soms opnieuw gaan leggen, dit tot grote vreugde van de pauwen. Voor hen betekent dit immers opnieuw paringstijd.

De kuikens komen uit na ongeveer achtentwintig dagen broeden. Gedurende die tijd verlaat de pauwin haar legsel slechts voor een zeer korte tijd om water te drinken en te eten. De eerste kuikens komen uit rond eind maart of begin april. De pauwin legt haar eerste eieren op de leeftijd van twee jaar. Kort nadat de kuikens uitgekomen zijn – meestal binnen de eerste vierentwintig uur – verlaat de pauwin haar nest samen met haar kuikens en toont hen hoe en waar ze water en voedsel vinden. De jongeren zijn in extreem gevaar tijdens de eerste dagen, omdat ze nog niet weten welke dieren roofdieren zijn

en wanneer ze zich moeten verbergen of weglopen. Tussen de derde en vijfde dag beginnen ze te vliegen of te springen, eerst in de struiken, dan in de bomen. Vanaf de vijfde dag kunnen ze al bijna twee meter hoog



vliegen. De jongen voeden zich met een verscheidenheid aan insecten en verschillende zaden die hun moeder hen in de snavel stopt. Wanneer het etenstijd is roept de moeder de kuikens en zo leren ze te onderscheiden wat eetbaar is en wat niet.

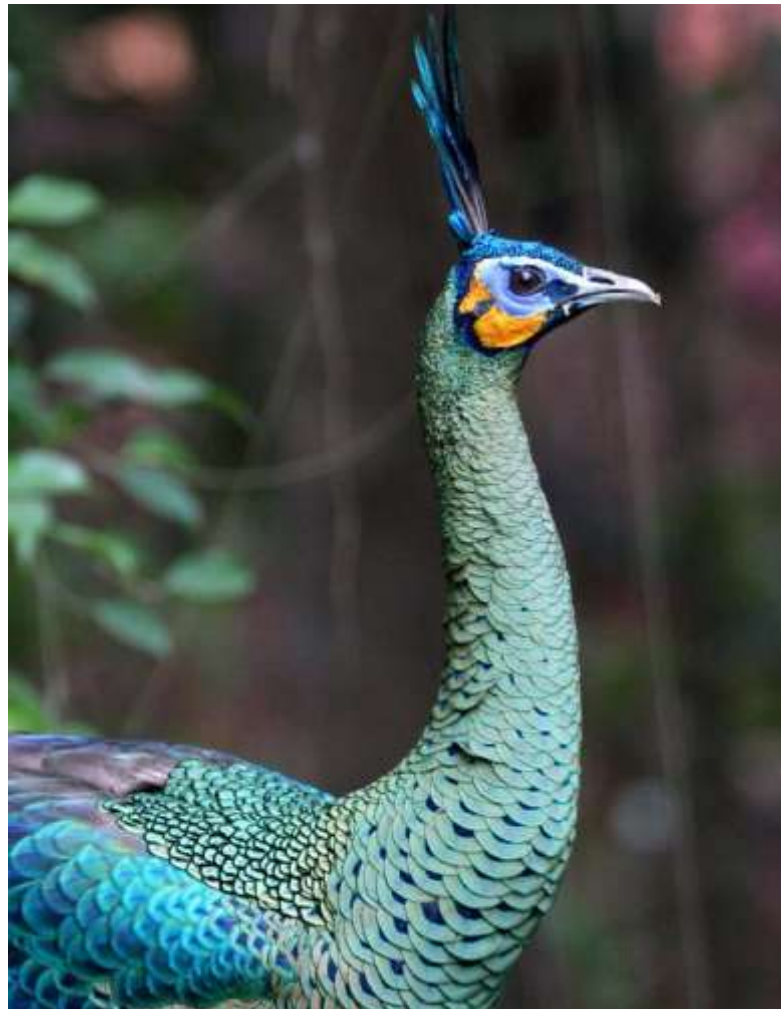
Wanneer ze eten, blijven ze op een redelijke afstand van elkaar. De hiërarchie tussen de pauwinnen wordt zeer snel aan de kuikens doorgegeven. Zo hebben de kuikens van een pauwin met een hogere rangorde voorrang op andere kuikens van dezelfde



leeftijd. De hanen nemen slechts beperkt deel aan de broedzorg. In de vroege ochtenduren vliegen ze, zonder een geluid te maken, in glijvlucht van hun zitstokken op de grond, ze drinken een beetje, pikken hier en daar een graantje op voordat ze naar hun territorium gaan. Ze maken er hun aanwezigheid kenbaar met een luid "Koo-hoo Koo-hoo hoo hoo hoo hoo" of "wao wao". Zo markeren ze de plaats als hun grondgebied en vertellen andere hanen uit de buurt te blijven. Tegelijkertijd dienen de kreten als een uitnodiging aan die pauwinnen die nog geen paringspartner gevonden hebben. De pauwinnen en de kuikens daarentegen zijn druk op zoek naar voedsel van de vroege ochtend tot zonsondergang en verblijven nooit te lang op één plaats. Het is alleen in de hete uren rond de middag dat zij de bamboebosjes bezoeken om er te genieten van langdurige zandbaden. Wanneer ze rondzwerven op zoek naar voedsel, passeren zij door het grondgebied van de hanen. Deze heten hen welkom en vaak helpen ze hun gasten om eten te vinden. Dan pronken de oudere pauwen met hun extravagante veren met de typische pauwogen. De jongen schijnen dit leuk te vinden, aangezien ze - jongens en meisjes - allen op hun beurt hun staartveren opzetten. Het zijn alleen de moeders die niet deelnemen aan de party. Soms blijven de oude pauwen gewoon aan de kant. Ik heb nooit kunnen vaststellen dat een pauw de pauwin hielp in de opvoeding van de jongen. De pauwinnen lijken ook geen hulp te krijgen van hun eigen jongen van het voorgaande jaar, zoals in verschillende fora op het internet beweerd wordt. Ik heb tenminste nooit dergelijke verzamelplaatsen van pauwinnen en hun kuikens samen met jonge exemplaren gezien. De jonge exemplaren gaan meestal weg, alleen of in groepen en zwerven uit naar onbekend grondgebied.

In deze fase van de opvoeding van de kuikens beginnen de pauwinnen te ruien. De meeste van de pauwen beginnen hun rui op het hoogtepunt van de baltsperiode door het verliezen van hun lichtbruine slagpennen. Dit kan al gebeuren in februari. De vogels gebruiken regelmatig de paden, die ze zelf hebben gemaakt in hun grondgebied, zolang er ruim voldoende voedsel en water is en ze ongemoeid worden gelaten.

Dan gebruiken ze ook dezelfde slaapplekken voor jaren. Dit geldt vooral voor de hanen. Als ze er verstoord worden in hun slaap, zullen ze die waarschijnlijk verlaten voor een onbepaalde periode en zoeken een ander onderdak een beetje verder weg.



Ze keren meestal enige tijd later terug, als ze zich weer veilig voelen. De pauwinnen hebben meestal verschillende slaappleatsen, omdat zij – in tegenstelling tot de pauwen – niet permanent op één plaats blijven. Het duurt vaak twee dagen vooraleer ze hun territorium in de lengte en breedte hebben doorlopen. Het is zeer interessant om een pauwfamilie van één pauwgrondgebied naar dat van een andere haan te zien lopen. De nieuwe haan wacht meestal de nieuwe familie op aan de grens van zijn eigen grondgebied - we nooit weten waar dit precies is – en leidt ze rond net als elke pauwhaan doen zou, de kuikens behandelend alsof ze zijn eigen jongen zijn. Ik heb het geluk gehad om dergelijke gezinnen te observeren waarbij ze vijf verschillende gebieden doorkruisten en dat terwijl ze altijd zeer welkom waren. Het zou verder de moeite waard zijn om met een DNA-test uit te vinden of de pauwinnen met meer dan één haan paren alvorens ze hun eieren leggen - het is mogelijk dat ze dat doen. In de loop van de eerste maanden verliezen heel wat kuikens hun leven aan wilde katten, slangen en roofvogels. Ik zag eens een aanval van een arend op een verzamelplaats van pauwen. De pauwinnen gaf een luid "tok tok tok krrrook krrrook hoo hoo hoo" waarop de vogels in het dikke kreupelhout verdwenen. Slechts twee of drie van de vijf vers uitgekomen kuikens overleven in de wildernis. In een meer bebouwde omgeving, waar de meeste roofdieren uitgestorven zijn, kan een pauwin soms zelfs alle vijf haar nakomelingen houden totdat zij volwassen zijn. Maar het normale geval hier is twee tot vier kuikens per pauwin, waarvan de meeste geslachtsrijp worden. Als de kuikens ouder en groter worden hebben ze meer en meer eiwit nodig. Kikkers, slakken, kleine slangen en hagedissen zijn nu onderdeel van het dieet. Deze worden vaak ineens ingeslikt. Ze doorzoeken ook regelmatig de uitwerpselen van de banteng naar kevers. Deze kevers worden beschouwd als een delicatessen, ook door de lokale bevolking. Aangezien pauwen niet zuiver carnivoor zijn, voeden ze zich ook met fruit. Hun favorieten zijn bananen, mango's, Jackfruit, de vruchten van klimplanten en veel meer. Ze eten ook gras, klaver en de bladeren van verschillende planten. Ze strippen de rijpe zowel als onrijpe zaden van de bloeiwijzen van verschillende grassen. Op de velden van de lokale boerderijen verzamelen ze soms in hele groepen om mais, rijst, bonen en pinda's te eten. Al met al lijken de pauwen omnivoor. Ze eten bijna alles wat er te vinden is.

Vanaf juli, afhankelijk van wanneer ze werden uitgebroed, beleven de kuikens de gevaarlijkste tijd van hun leven. Ze hebben al veel geleerd over voedsel, roofdieren en ze hebben geleerd hoe zich te gedragen in een groep. De hanen leiden de verschillende familiegroepen rond in hun grondgebied, zoals eerder is beschreven, maar hun dag is een beetje anders ingedeeld dan die van een pauwin. Ze besteden veel tijd - vooral in de ochtenduren – aan het in orde houden van hun verenkleed. Het vraagt een hele inspanning om hun lange rug- en staartveren te drogen en recht te houden. Wanneer zij dit doen, kan men hen in de zon zien zitten, terwijl ze normaal gesproken in de schaduw blijven. Soms dwalen zij door hun grondgebied en blijven voor een uur of twee op bepaalde plekken - kunnen dit paringsplaatsen zijn? –.

Vervolgens gaan ze naar de volgende plek. Als ze op een dergelijke plaats komen, lopen zij voorzichtig, bijna geluidloos en zijn ze alert voor alles wat er kan gebeuren. Wanneer ze zich veilig genoeg voelen lopen ze de plaats op en roepen "koohoo koohoo koohoo". Op het hoogtepunt van het paringsseizoen zal een pauw soms schreeuwen "waao waao waao", terwijl hij zijn sleep opzet, hoewel er geen hen te zien is. Vanaf het midden van mei, soms een beetje later, verliezen de pauwen hun sleep binnen een periode van twee weken. Dat is wanneer ook de regenperiode begint. Pauwen worden vaak samen gezien met bantengs of wilde varkens. Deze dieren voelen zich veilig met een pauw in de buurt, omdat de ogen van een pauw zeer scherp

zijn. Dergelijke paradijselijke scènes worden echter zeer schaars, omdat er voor grote dieren nauwelijks plaats overblijft om in vrijheid te leven. In juli en augustus ziet men weinig pauwen. Het lijkt alsof ze zich opzettelijk verbergen. Misschien is het omdat ze er te lelijk uitzien als gevolg van de rui; hun verenkleed wordt bleek en zonder hun prachtige versierde sleep en de metallic ogen kijken ze beroofd van al hun pracht. Maar in feite is de rui van groot voordeel voor de vogels, want nu kunnen zich ze door het kreupelhout verplaatsen zonder hinder van de lange, zware doorweekte veren. Alles wat ik ooit van hen gehoord heb tijdens die periode was een waarschuwingskreet nu en dan, afgezien daarvan waren zij stil. De dagen tot het einde van oktober gaan voorbij zonder dat er iets opmerkelijks gebeurt. Een groot deel van het verenkleed is nu vernieuwd en de bovenste staartdekveren die de lange sleep van de pauw vormen zijn uitgegroeid tot meer dan een meter in lengte. De kreten van de pauwen kunnen nu weer in de avonduren gehoord worden. Ze beginnen nu ook opnieuw te vechten voor hun territorium. Bepaalde plekken zijn bijzonder geëerd door de hanen. Dit zijn



enkele van hun favorieten: kronkelende bospaden, open plaatsen in de jungle, rivieroeveren, kleine eilanden in de rivieren, allerhande waterpoelen, heuveltoppen en landbouwgrond – om maar enkele te noemen.

Opmerkelijk is dat er niets bijzonders gebeurt is met de pauwinnen en hun kuikens. Hun dag is gevuld met foerageren, zorgen voor de kuikens en hen alles leren wat nodig is. De kuikens hebben nu de grootte van de pauwinnen bereikt en zijn niet gemakkelijk onderscheiden van hun moeders. Er zijn echter enkele karakteristieke eigenschappen waaraan ze herkend kunnen worden. De huid van het naakte, onbevederde deel van het gezicht heeft bij de kuikens een oranje kleur, die alleen verandert wanneer ze bijna twee jaar oud zijn. De veren op de kop zijn een beetje korter. De jonge hanen hebben iets langere benen en hun vleugels zijn niet zo schitterend als die van de pauwin, ongeacht haar leeftijd.

Dit is ook de tijd, dat men vrij grote groepen pauwen kan observeren die foerageren in rijst- of maïsvelden. Vanaf het midden van november zo gauw de regentijd voorbij is,

intensiveren de pauwen hun baltsgedrag; hun kreten worden vaker gehoord, zelfs 's nachts. Nu kunnen er grote groepen pauwen worden waargenomen op cultuurland, gesteld dat geduld en doorzettingsvermogen sterk genoeg zijn. Soms kan men zelfs verschillende pauwen in balts zien. De hanen bezoeken deze plaatsen gewoonlijk vroeg in de ochtend of tijdens de late namiddag – wanneer ze niet gestoord worden door de boeren. Ik heb zo dertig of meer pauwinnen met hun kuikens en maximaal vier hanen kunnen waarnemen, soms zijn ze (een beetje op afstand) vergezeld door jaarlingen. Die zijn nauwelijks te zien en ze worden meestal niet getolereerd door de andere hanen. Het is een mooi gezicht om te zien hoe jonge dieren proberen te tonen wat ze tot nu toe hebben geleerd. Soms zal een kuiken een familie leiden, of zelfs een hele groep, in plaats van de moeder. Zo kan men een jonge hen of een jonge haan voor een groep zien wandelen, zorgvuldig controlerend of het gebied veilig is voor de rest van de vogels. Wanneer dieren in dergelijke situaties samen zijn, vinden er ook kleine schermutselingen plaats om de pikorde te bepalen.

In december en januari daalt de temperatuur naar ongeveer 7 ° Celsius bij nacht, maar het weer is meestal rustig en er is geen regen. Overdag neemt de temperatuur toe tot 25 ° à 32 ° Celsius, afhankelijk van op welke hoogte je bent. Het gras is nu verdord en de voedselvoorziening is veel minder overvloedig dan in de voorgaande maanden. Op dat moment start de invasie van de lokale landbouwvelden en een aantal dieren zal ten prooi vallen aan de verdediging van de mensen. Hoewel de pauw een staatssymbool is in veel Aziatische landen en ze ook een religieuze rol spelen in deze regio's, wordt een groot aantal van hen vergiftigd of bejaagd en opgegeten.

Het is een interessant spektakel te zien hoe de pauwinnen hun kuikens de velden in leiden. De hanen komen enige tijd later, want zij hebben hun verenkleed eerst laten drogen. Het eerste teken is een luide schreeuw van "waaoo waaoo waaoo" vanuit de jungle, gevolgd door een haan. Hij loopt in volle vaart, in paradepas, de nek gestrekt, de kop lichtjes achterover, de kuif voor-en achteruitzwaaiend, met opgezette borst, voorbij de pauwinnen op een afstand van ongeveer zestig meter, draait, rent terug naar de hennen, stopt plotseling om opnieuw te schreeuwen "waaoo waaoo". Dit is inderdaad een indrukwekkend schouwspel en ik denk dat alleen de groene pauwen zich op deze manier gedragen, want ik heb nooit een dergelijk gedrag bij een blauwe Indische Pauw waargenomen. Een beetje later zal de haan langzaam trots naar enkele van de pauwinnen stappen, de kop gebogen en lichtjes schuin. Daarna begint de kop een beetje te trillen. Hij toont nog niet zijn hele verenpracht, alleen zijn kleurrijke hoofd met zijn lange kuif. Hij wacht een paar minuten, draait zich dan opzij, spreidt zijn sleep en toont zijn briljante regenboogkleurige waaier. Hij draait zich langzaam met de rug naar de pauwinnen, zijn hele lichaam trilt en zijn voeten stampen op de grond. De hennen echter, lijken niet de minste aandacht te schenken aan de bezigheden van de haan, ze kijken toe en blijven voedsel oppikken van de grond. De jongere pauwen doen mee met de vertoning, maar zijn niet echt indrukwekkend, bij gebrek aan een sleep. Alleen wanneer ze drie jaar oud zijn, zullen hun bovenstaartveren lang genoeg hiervoor zijn. De volwassen haan draait dan naar de pauwinnen, zodat ze al zijn pracht kunnen bewonderen, en komt dicht en dicht bij de hennen. Het lijkt alsof hij ze voor zich uit drijft. Enige tijd later vouwt de haan zijn waaier op en pikt van de voedergewassen net als de rest van de groep. Zodra de boeren aankomen, verdwijnen ze allemaal in de jungle; de hanen terug naar hun territorium, de rest, pauwinnen en hun kuikens dwalen ergens anders rond op zoek naar voedsel. Maar zo is het alleen in de velden: op de echte paarplaatsen in de pauwengebieden is het anders. Ik heb er slechts één enkele volwassen haan zijn sleep zien opzetten. Wanneer hij verstoord wordt neemt hij de vlucht en is verdwenen

voor enige tijd. Ongeveer een half uur later komt vaak een twee jaar oude juveniele haan, in de hoop dat de oude haan niet te vroeg zal terugkeren. Deze tweejarige pauwen zitten overal op loer in de struiken, wachtend op een kans om een territorium over te nemen. Dit betekent een hoop stress voor de volwassen hanen. Rond het einde van januari tot het midden van februari zijn de dagen van de pauwenfamilies geteld. De pauwinnen gaan de territoria van de hanen vaker bezoeken en blijven er langer dan voorheen. De pauwen zullen de aanwezigheid van de kuikens nu niet langer tolereren. Ze vallen de kuikens heftig aan, jagen ze weg en vliegen ze zelfs na, door struiken en bomen, soms honderden meter ver. Dit gebeurt in alle territoria en wanneer de kuikens proberen om naar hun moeders te gaan worden zij weggejaagd. Voor de kuikens is dit het ergste moment in hun leven, van nu af aan zijn zij op zichzelf aangewezen. Hoewel ze goed voorbereid zijn op hun toekomstige leven, moeten ze het doen zonder hun moeders liefdevolle zorg. Dit is inderdaad een zeer harde tijd voor hen. Wanneer men hen nu ziet lopen ze doelloos rond. Dit is vooral moeilijk als een kuiken alleen is. Een paar dagen later vormen ze kleine groepen en gaan erop uit om een nieuw grondgebied te vinden.

Nu pas hebben de hennen de kans om een nieuwe nestplaats te vinden en aan de leg te beginnen. Ze zouden dat niet kunnen doen met de jongen van vorig jaar om hen heen. Ik heb nooit pauwen kunnen zien paren in de wildernis, maar ik heb ze soms gehoord. Ik ken deze paringsceremonie uit volières. De pauwhen loopt naar de haan en drukt zich voor hem. Vervolgens klimt de haan op haar rug met een luid "yeeehh". Ik heb deze kreten van "yeeehh" meerdere malen kunnen horen in de wildernis en ik denk dat er dan een pauwparing gaande is. Het tonen van zijn sleep is niet de belangrijkste factor voor de paring. Het is slechts een soort voorspel dat al weken van tevoren is gestart. Ik denk dat er een heleboel redenen zijn, waarom pauwinnen alleen paren met bepaalde pauwen; misschien is het, onder andere, een combinatie van lichaamsbouw, een mooi verenkleed, en de paarplaats.

Het verslag van dit jaar eindigt hier, dus ik zou graag willen terugkeren naar het begin met een paar bedenkingen over wat ik heb gezien. Ik weet bijvoorbeeld niet of de jonge exemplaren echt vertrekken nadat ze werden aangevallen door de volwassen pauwen. Het aantal pauwen in de gebieden die ik zag is stabiel gebleven in de drie jaar dat ik er geweest ben. Ik heb niet één van de ongeveer twintig jongen die er elk jaar zijn gefokt, teruggezien nadat ze zijn aangevallen door de volwassen pauwen. Zelfs de twee jaar oude vogels zijn verdwenen. Misschien was het gebied te klein voor hen allemaal en zijn ze afgedwaald. Dit zou de pauwpopulatie beschermen tegen inteelt. Ik denk dat DNA-tests nodig zijn om uit te vinden of pauwinnen paren met meer dan één haan. Kweektijd en rui zijn afhankelijk van de regenperiode en van regionale verschillen. De pauwen nemen voortdurend toe in pracht totdat ze zes tot zeven jaar oud zijn. Men kan niet echt zeggen hoe groot precies een territorium is, aangezien dit wordt bepaald door verschillende factoren. Vanuit mijn observatieposten kon ik meestal uit de kreten opmaken dat er zeven tot acht verschillende hanen waren. Slecht af en toe kon men ook de pauwinnen horen schreeuwen "coohoo coohoo hoo hoo" maar dit is eerder zeldzaam en de hennen hebben een verschillende toonhoogte.

Ik heb geprobeerd u hier een indruk te geven van het leven van de groene pauw in de wildernis en ik hoop dat het voor u interessant was.

Friedrich Esser 20.08.2011

Vertaling door Ludo Pinceel

Foto's Friedrich Esser en Wolfgang Mennig

## ***Lidmaatschap 2012***

Voor wie dit nog niet gedaan heeft, is het weer hoog tijd om je lidmaatschap te vernieuwen door een storting of overschrijving te doen op één van volgende rekeningnummers:

Voor Nederland

1093646 ING-bank

IBAN NL62INGB0001093646

WORLD PHEASANT ASSOCIATION NEDERLAND-BELGIE

Voor België

001-2561446-43 Fortisbank

FORTIS IBAN BE66 0012 5614 4643

W.P.A. NEDERLAND-BELGIE

***De bijdrage voor:***

***gewoon lidmaatschap : 27 Euro***

***Lid-begunstiger (fellow member) : 50 Euro***

***Conservation-lid : 115 Euro***

## ***Welkom aan nieuwe leden***

David Put

Fons Verwimp

Paal Beringen

Geel

## ***Agenda***

- 8-10 maart bezoek Tring werkgroep vuurrugfazanten
- 18-22 april EAZA-meeting BirdTAG's in Walsrode
- 26-29 april ECBG vergadering te Schotland
- 19 mei WPA-Duitsland treffen West bij Peter Reinders in Panningen
- 7-9 september jaarvergadering WPA-Duitsland te Sanitz
- 5 oktober ECBG vergadering te Frankrijk Doué la Fontaine